

Beleidsnota
Maatschappelijke Ondersteuning
2013 – 2016 Zoeterwoude

juli 2013

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	1
Inleiding	2
Landelijk en Regionaal beleid	3
- De Kanteling / compensatieplicht	3
- Welzijn Nieuwe Stijl	4
- Bestuursakkoord 2011/Sociaal akkoord	5
Gemeentelijk beleid	7
Financieel kader	10
Hoe nu verder	11
Planning	13
Tot slot	14

Voorwoord

Zoeterwoude: Sociaal, Weids, Groen, en Ondernemend.

Juist dat element Sociaal is benoemd als extra kenmerk van Zoeterwoude.

In Zoeterwoude is nog sprake van sociale cohesie. Mensen kennen elkaar in het rijke sociale leven van verenigingen, kerken en sportclubs. Veel vrijwilligerswerk en mantelzorg.

De gemeente wil dat sociale element ondersteunen en versterken via het welzijnsbeleid.

De laatste jaren is het instrumentarium uitgebreid door de WMO

Nu bieden wij het vierjarig beleidsplan Wmo 2013-2016 waarin staat hoe wij de komende vier jaar invulling gaan geven aan de uitvoering van deze wet.

In dit beleidsplan wordt een visie en een kader neergezet waarbij rekening is gehouden met verandering in rijksbeleid, regionaalbeleid en lokaalbeleid

Tevens is het goed om na 4 jaar, mede gezien de maatschappelijke verandering, het huidige beleid onder de loep te nemen, waarbij opgemerkt dat voortzetting van goed beleid behouden blijft en waar nodig aangescherpt wordt.

1. Inleiding

Sinds 1 januari 2007 is een nieuwe wet van kracht: de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo).

De landelijke missie van deze wet luidt als volgt:

“Het maatschappelijk doel van de Wmo is ‘meedoen’. De wet moet ervoor zorgen dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en mee kunnen doen in de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Dat is de onderlinge betrokkenheid tussen mensen. En als dat niet kan, is er ondersteuning vanuit de gemeente.

De gemeente ondersteunt bijvoorbeeld vrijwilligers en mantelzorgers. De Wmo regelt ook de hulp bij het huishouden en zorgt voor goede informatie over de hulp en informatie die mensen kunnen krijgen.

De gemeente kent de eigen inwoners beter dan de landelijke overheid en weet beter wat de inwoners nodig hebben. Daarom is de Wmo een taak van de gemeente.

De gemeente moet dan ook een beleidsplan opstellen hoe zij vorm en uitvoering wil geven aan deze wet.

In december 2007 heeft de gemeenteraad het Wmo 4 jarig beleidsplan 2008 – 2011 vastgesteld. Dit vierjarig beleidsplan vormde het algemene kader voor de verdere invulling van diverse actieplannen. Hiermee is het mogelijk om de integraliteit en de afstemming van de verschillende visies per beleidsterrein op elkaar af te stemmen en te bewaken.

In het beleidsplan 2008 – 2011 werden 29 activiteiten voorgesteld waarvan er 26 zijn gerealiseerd, 2 nog in voorbereiding zijn en 1 niet is opgestart (zie bijlage 1 voor een korte terugblik periode 2008 – 2011). Daarnaast is in de afgelopen jaren uitvoering gegeven aan het openstellen van het CJG en het (informeel) instellen van de Wmo-adviesraad.

Hierin zitten afgevaardigden van organisaties die de burgers en organisaties vertegenwoordigen. De WMO-adviesraad kan de gemeente gevraagd en ongevraagd advies geven op alle terreinen binnen de WMO.

De Wmo is er voor iedereen. Dus voor gezonde mensen maar ook bijvoorbeeld voor mensen met beperkingen door ouderdom of handicap, een chronisch psychisch probleem, een psychosociaal probleem, een taalprobleem en ouders en kinderen met opvoedproblemen.

Verder vallen de maatschappelijke opvang, het verslavingsbeleid en de bestrijding van huiselijk geweld onder de Wmo.

Met de invoering van de Wmo is er meer samenhang in de ondersteuning voor de burger gekomen. Iedereen kan bij het Wmo-loket terecht voor advies, hulp en ondersteuning.

Indien de hulpvraag specifiek gericht is op opvoedingsproblematiek vanuit de jongere of de ouder/opvoeder dan zal er doorverwezen worden naar het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Als de burger een aanvraag doet voor ondersteuning, beoordeelt de gemeente welke compensatie nodig is.

2. Landelijk en Regionaal beleid.

Algemeen

Het doel van de Wmo is van het begin af aan “meedoen” geweest, de Wmo is een participatiewet. Door de overzetting van de hulp bij het huishouden van de AWBZ naar de gemeente, zijn gemeenten in het begin van de Wmo vooral hiermee bezig geweest. Wel is het zo dat in Zoeterwoude al vrij snel naar het “totale plaatje” van de hulpvrager werd gekeken. Zo worden er voor alle (nieuwe) aanvragen een huisbezoek ingepland. Hierbij wordt de vraag in kaart gebracht en de mogelijkheden van de cliënt en diens omgeving besproken. Er zal nog meer dan tot nu toe, gekeken moeten worden wat mensen nog zelf of met behulp van hun omgeving kunnen.

Op deze manier moet er in gezamenlijkheid gezocht worden naar andere, alternatieve mogelijkheden die de beperking of het probleem van de cliënt voldoende kunnen compenseren.

Dit betekent niet alleen een grote verandering voor de gemeente maar ook de burgers en instellingen zullen moeten veranderen. Zorgvragers zullen moeten leren dat ze niet ‘zomaar’ alles krijgen waarvan ze denken dat ze er recht op hebben.

Landelijk is in 2010 het programma Welzijn Nieuwe Stijl en het project De Kanteling opgestart.

Landelijk beleid

De Kanteling / compensatieplicht

In de eerste jaren na de invoering van de Wmo zijn de meeste gemeenten druk geweest om de overheveling van de Hulp bij het Huishouden vanuit de AWBZ goed te organiseren en aan te besteden. De werkwijze die gehanteerd werd bij de uitvoering van de Wmo, was veelal hetzelfde als bij de Wvg: iemand vroeg iets aan en er werd beoordeeld of men recht had op de aangevraagde voorziening. Het ging zelfs bij sommige gemeenten zover dat zij niet op huisbezoek gingen maar alle aanvragen telefonisch afhandelde zonder echt de vraag achter de vraag te onderzoeken. In Zoeterwoude vindt er altijd bij een nieuwe of aangepaste aanvraag een huisbezoek plaats om zo de gehele situatie van de aanvrager in beeld te brengen en de vraag achter de vraag beter te kunnen beoordelen.

De wet schrijft niet voor hoe gemeenten compensatie vorm moeten geven. Wel is duidelijk dat een omslag in denken en doen nodig is. De verantwoordelijkheid van gemeenten, organisaties en burgers ligt niet meer vast in kaders. Dit brengt een grote verandering met zich mee, een kanteling in denken en doen. Er zal meer recht gedaan worden aan de specifieke situatie van een burger, een vraaggerichte aanpak.

Tegelijkertijd zal er een groter beroep gedaan worden op de eigen mogelijkheden en de kracht van de omgeving.

De gemeente zal daarbij moeten investeren in het ontwikkelen van meer algemene voorzieningen in samenwerking met lokale en regionale partners. Goed voorbeeld hiervan is de regiotaxi waarvan mensen met een beperking gebruik van kunnen maken maar waarvan ook ieder ander (tegen een hogere prijs) gebruik kan maken.

Om dit proces te ondersteunen is er door de VNG het landelijke project De Kanteling gestart. Binnen het project worden handreikingen ontwikkeld, cursussen en trainingen aangeboden en is er een nieuwe modelverordening individuele voorzieningen opgesteld.

Het project De Kanteling gaat over het anders vormgeven van de compensatieplicht in de Wmo: “welke ondersteuning heeft de burger echt nodig om te kunnen participeren?” of “welke ondersteuning kan de cliënt samen met zijn sociale netwerk en welzijnsorganisaties zelf regelen om te kunnen participeren en wat moet de gemeente daar eventueel nog op aanvullen?”.

Ingaande 2011 is de “kanteling” in de verordening verwerkt en zijn de consultants getraind om deze werkwijze uit te voeren.

Welzijn Nieuwe Stijl

Welzijn Nieuwe Stijl is vooral gericht op het verbeteren van de sturingsrelatie tussen gemeenten en welzijnsorganisaties en het verbeteren van de kwaliteit en professionaliteit van het welzijnswerk.

Complexe maatschappelijke problemen komen voor in een maatschappij die zelf steeds complexer wordt. Niemand zal ontkennen dat door diverse processen van internationalisering, individualisering en digitalisering de maatschappij in snel tempo van gedaante wisselt.

De arrangementen die zijn ontwikkeld in de verzorgingsstaat hebben het doel om te fungeren als vangnet voor de burgers die het echt zelf niet redden. In veel gevallen zijn deze arrangementen doorontwikkeld tot basisvoorzieningen voor iedereen; voorzieningen waar iedereen recht op heeft. Burgers zijn in de positie van consument gekomen, claimen hun recht en raken het vertrouwen kwijt als de overheid onvoldoende antwoord kan geven.

Niet alleen is zo de vraag gegroeid, maar ook het aanbod. Veel voorzieningen zijn geprofessionaliseerd en daarmee duurder geworden. Door specialisatie is er een lappendeken aan voorzieningen ontstaan; voor elk probleem een instelling of hulpverlener.

De grenzen van onze verzorgingsstaat komen in zicht. De kosten nemen snel toe terwijl de effectiviteit afneemt. Er blijven groepen die structureel in een achterstandspositie zitten en het verschil met groepen die het goed hebben, neemt toe.

Er ligt een enorme uitdaging voor overheid, burgers en maatschappelijke organisaties om te werken aan een nieuwe aanpak. De Wmo en Welzijn nieuwe stijl kunnen hierbij als krachtige katalysatoren werken. Participatie, zelfredzaamheid en eigen kracht zijn de begrippen waar het om gaat. Het zelforganiserend vermogen ligt bij mensen en hun netwerken zelf.

Dat is de basis voor de sociale duurzaamheid van een samenleving. Maatschappelijke organisaties en de overheid ondersteunen en faciliteren slechts. Dit vergt wel een cultuuromslag bij gemeenten, maar zeker bij maatschappelijke organisaties.

Concreet gaat het om het verbeteren van de relatie tussen gemeenten en instellingen en verbetering van de professionele kwaliteit van het welzijnswerk.

Het doel is om vaardigheden te ontwikkelen om de burger beter te bereiken, te betrekken en anders te ondersteunen. Er moet geïnvesteerd worden in het aanleren van nieuwe vaardigheden en competenties van medewerkers en het aanpassen van beroepscompetenties. Dit met als doel dat de burger meer zelf gaat organiseren in en met de eigen omgeving. Daar waar nodig ondersteunt het welzijnswerk en de gemeente. Bij de doelgroepen die meer ondersteuning nodig hebben, zal het welzijnswerk en de gemeente dan ook meer ondersteuning kunnen bieden. De echte verandering zit er in dat er meer vanuit de burger zelf moet komen en het welzijnswerk/gemeente dus pas ondersteuning biedt daar waar het nodig is.

Bestuursakkoord 2011/Sociaal akkoord

Daarnaast zijn er vele bezuinigingen op handen die ook zeker gevolgen zullen hebben voor de Wmo en gerelateerde beleidsterreinen. Begin juni 2011 is er door de VNG gesproken over een nieuw bestuursakkoord tussen het Rijk en medeoverheden. In dit bestuursakkoord worden afspraken vastgelegd over de wijze waarop gemeenten en andere overheden hun verantwoordelijkheden invullen en welke financiële middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld.

In dit bestuursakkoord staan een aantal voorgenomen decentralisaties die plaatsvinden op de volgende beleidsterreinen:

1. Wet werk en bijstand (wordt per 01-01-2015 opgevolgd door de participatiewet)
2. Begeleiding AWBZ
3. Jeugdzorg

Gezien de hoeveelheid en complexiteit van het bestuursakkoord heeft de gemeente besloten de decentralisatie in samenwerking met de 15 gemeenten in Holland Rijnland op te pakken

In de tweede kamer zijn de afspraken in het bestuursakkoord controversieel verklaard en is onlangs een sociaal akkoord gesloten wat op onderdelen haaks staat op het bestuursakkoord 2011. Vanuit de politieke partijen worden er vraagtekens gezet bij sommige afspraken.

Hieronder volgt toch een korte toelichting per voorgenomen decentralisatie waarvan verwacht wordt dat de invoering in 2014 en 2015 zal plaatsvinden.

Ad 1. De Wet werk en bijstand is evenals de Wmo een participatiewet.

De verzorgingsstaat houdt op met bestaan. Deze is niet meer betaalbaar, maar ook de zienswijze op participeren verandert. De verzorgingsstaat wordt een participatiestaat. Hierin wordt arbeid steeds belangrijker, immers als je ondersteuning nodig hebt moet je ook in staat zijn om dit financieel op te brengen. En om dat te kunnen, moet je werken. Ook het hebben van een eigen netwerk wordt steeds belangrijker, in je eigen netwerk kan je de hulp vinden die nodig is om een aantal beperkingen te kunnen compenseren in plaats dat een beroep gedaan moet worden op de gemeente. Zowel vanuit de WWB als vanuit de Wmo zal een cliënt begeleidt moeten worden naar een redelijk zelfstandig bestaan.

Ad 2. Het Rijk heeft besloten de functie begeleiding uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) te schrappen en de extramurale AWBZ-begeleiding onder de reikwijdte van de compensatieplicht van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) te brengen.

De activiteiten die onder de extramurale AWBZ-functie begeleiding vallen, worden onder de compensatieplicht van de Wmo gebracht. Dit is *inclusief* het vervoer dat aan de begeleidingsactiviteiten verbonden is.

In het regeerakkoord is afgesproken dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor die mensen die voor het eerst of opnieuw een beroep doen op begeleiding en dat gemeenten eveneens verantwoordelijk zijn voor alle mensen die in aanmerking komen voor begeleiding. Dit betreft een landelijke overdracht van AWBZ naar gemeenten van 180.000 personen. Dit is een zeer diverse groep op leeftijd, aandoening en mate van

ondersteuningsbehoefte. Een groep waar maatwerk voor geleverd moet worden. In 2013 dient voldoende tijd besteed te worden om een visie te bepalen en die uit te werken naar een uitvoerbaar model wat betreft de overgang van AWBZ taken naar de gemeente.

Vervolgens zal snel duidelijk moeten zijn hoe de gemeente deze taak concreet gaat uitvoeren. Uit onderzoek is gebleken dat 58 burgers in Zoeterwoude een indicatie voor een vorm van begeleiding hebben. De geschatte kosten bedraagt; € 525.000,-

Ad 3. Jeugdzorg

Gemeenten worden verantwoordelijk voor de uitvoering van de gehele zorg voor kinderen, jongeren en hun opvoeders. Doordat de verschillende onderdelen van de jeugdzorg bij elkaar worden gebracht op en rond plaatsen waar jeugdigen en gezinnen vaak komen en onder verantwoordelijkheid van de gemeenten worden gebracht, zal integrale, ondersteuning en zorg dicht bij huis makkelijker tot stand komen.

De toegang tot de jeugdzorg ligt op dit moment nog bij Bureau Jeugdzorg. Hoe dit zal zijn na de decentralisatie is op dit moment nog niet bekend. Wel zal het CJG (centrum voor jeugd en gezin) hier een belangrijke rol inspelen. Vermoedelijk zal het CJG in de toekomst de toegang zijn tot de jeugdzorg.

Op dit moment ligt er een door gemeenten gedragen concept Jeugdwet bij de Raad van State voor advies. Naar verwachting wordt het wetsvoorstel rond 01-07-2013 openbaar. In ieder geval dient de gemeente de tijd die nog rest (verwachte invoering is 01-01-2015) goed te gebruiken om zich voor te bereiden en zal de samenwerking met Holland Rijnland aangaan waarbij het lokaal belang niet uit het oog zal worden verloren..

De Raad heeft inmiddels ingestemd met de uitgangspunten in de notitie "iedereen doet mee"

Regionaalbeleid

De gemeenten staan aan de vooravond van een uitbreiding van de sociale agenda die zijn weerga niet kent.

De drie decentralisaties breiden de taken en verantwoordelijkheden van gemeenten uit naar vrijwel de gehele ondersteuning van de inwoners.

In het bijzonder de veranderingen in de AWBZ en de jeugdzorg hebben grote gevolgen voor de gemeente, met name op de terreinen van de Wmo en het jeugdbeleid.

Er komen meer taken op ons af maar het is maar de vraag of er ook voldoende middelen mee komen vanuit het Rijk om deze taken goed uit te voeren. Niet alleen zal Zoeterwoude voor zichzelf duidelijk moeten hebben hoe zij deze nieuwe taken wil uitvoeren, maar ook zal een samenwerking met omliggende gemeenten onontbeerlijk zijn. De taken die op ons afkomen zijn dermate groot en hebben betrekking op regionale instellingen dat Zoeterwoude dit niet alleen aan kan om een goede uitvoering hieraan te geven. Hierbij geldt het uitgangspunt: lokaal doen wat lokaal kan, en regionaal wat regionaal moet.

De 15 gemeenten in Holland Rijnland verband (+ Boskoop) hebben besloten samen een strategische visie op te stellen voor de nieuwe taken en een plan voor een regionale aanpak (zie bijlage 2 notitie "op eigen kracht").

3. Gemeentelijk beleid

Coalitieprogramma 2010 – 2014

In het coalitieprogramma staan diverse (aandachts) punten genoemd voor de komende jaren die betrekking hebben op de Wmo:

- Een op de toekomst gericht vrijwilligersbeleid, omdat vrijwilligers onmisbaar zijn voor het in stand houden van voorzieningen / de leefbaarheid in een dorp.
- Bij bezuinigingen is het Rijksbeleid leidend.
- De door het Rijk overgedragen taken moeten in principe uitgevoerd worden voor het budget dat het Rijk beschikbaar stelt.
- Gehandicapten en mensen met een chronische ziekte moeten net als alle andere inwoners gelijke kansen krijgen.
- Mantelzorgers ondersteuning bieden in de vaak zware taak die op hun schouders rust, o.a. door een goede coördinatie van de vrijwilligerszorg.
- Het bieden van positieve ondersteuning (en dus investering) in de jeugd, hun (groot)ouders, opvoeders, burens en vrijwilligers van gemeenten, verenigingen en kerken.
- Stimuleren, steunen en behouden van vrijwilligerswerk en mantelzorg, zodat de ouderen in hun vertrouwde omgeving kunnen blijven wonen en genieten van de dingen die zij zelf waardevol vinden.
- Goede dienstverlening vanuit het Loket Zorg, Werk en Inkomen en CJG-loket.
- Voldoende voorzieningen om ouderen zelfstandig te kunnen laten functioneren.
- Voldoende levensloopgeschikte woningen.

Een aantal van deze (aandachts)punten zijn al opgenomen beleid dat reeds is vastgesteld door de raad. Zo is het bieden van positieve ondersteuning aan de jeugd en hun opvoeders één van de hoofdpunten binnen de ontwikkelingen van een Centrum voor Jeugd en Gezin en is het ondersteunen van mantelzorgers een kernpunt binnen het vrijwilligersbeleid en informele zorg.

Gemeentelijke uitgangspunten

Het voorstel is om bij de invulling van de Wmo en de verdere uitwerking van bovenstaande coalitieprogramma en vaststaande kaders (zie bijlage 3) de volgende uitgangspunten te hanteren:

a. Iedereen doet mee

Maar iedereen is wel zelf verantwoordelijk voor de regie over zijn of haar leven. Een deel van de mensen kijkt nu nog te snel naar de overheid voordat zij zelf naar oplossingen zoeken.

b. De sociale samenleving wordt gestimuleerd

Burgers zijn niet alleen verantwoordelijk voor zichzelf, maar ook voor elkaar. Ze worden geacht elkaar waar nodig te helpen deel te nemen aan de samenleving. Daarbij wordt gedacht aan burenhulp en vrijwilligerswerk, maar ook aan het sociale gezicht van bedrijven en aan allerlei vormen waarin mensen zich organiseren om samen aan bepaalde doelen te werken, zoals verenigingen, kerken, werkgroepen en buurtcomités. De gemeentelijke overheid stimuleert en faciliteert dit waar dat nodig is. De rol van de gemeente hierbij is dat ze moet voorzien in collectieve ondersteuning van de algemene

lokale voorzieningen waar alle burgers gebruik van kunnen maken, ook de kwetsbare inwoners.

Voorbeelden van deze collectieve ondersteuning of ook wel algemene voorzieningen genoemd, zijn sociaal en culturele activiteiten, een 'tafeltje dekje' of een nog op te starten klussendienst.

c. *Maatwerk voor knelpunten*

Indien nodig moet de gemeente voorzien in een persoonsgericht ondersteuningsaanbod voor kwetsbare inwoners. Dit moet gericht zijn op die knelpunten waarvoor ze vanuit de eigen mogelijkheden en ondanks de steun van de directe omgeving en/of algemene voorzieningen onvoldoende oplossingen kunnen vinden. Maatwerk dus. Hiervoor is een efficiënte ondersteuning nodig van de meest aangewezen organisatie.

Het Zoeterwoudse Loket regisseert dit en zorgt ervoor dat cliënten niet onnodig worden doorverwezen of belanden bij een organisatie die niet de juiste ondersteuning kan bieden.

d. *Grotere nadruk op de zelfredzaamheid van de burger*

Binnen diverse beleidsterreinen is een groeiende nadruk op zelfregie: het vermogen van iemand om zelfstandig te beslissen hoe zijn leven op verschillende levensgebieden (zoals wonen, werken en sociale contacten) er uit moet zien. Hiervoor is meer zelfredzaamheid nodig, dit is het vermogen om zelf voorzieningen te treffen die deelname aan het maatschappelijk verkeer mogelijk maakt.

Burgers die over voldoende eigen mogelijkheden beschikken (zoals inkomsten of een sterk sociaal netwerk), zullen steeds meer zelf oplossingen moeten bedenken en regelen.

Zij zullen ook zelf meer moeten betalen aan de eigen bijdrage dan mensen met minder financiële mogelijkheden (de Wmo kent een inkomensafhankelijke eigen bijdrage).

Cliënten met een relatief hoog inkomen worden niet uitgesloten tot het ontvangen van een voorziening maar moeten zoals gezegd wel een hogere eigen bijdrage betalen.

Mensen die niet de (financiële) middelen of mogelijkheden hebben om zelf oplossingen te regelen, worden ondersteund door de gemeente. Hierbij zal altijd bekeken worden of en hoe de zelfredzaamheid van deze cliënt alsnog vergroot kan worden waardoor wellicht in de toekomst minder ondersteuning vanuit de gemeente nodig is. Of en wanneer iemand in aanmerking komt voor individuele voorziening staat vastgelegd in de verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning en het bijbehorende financieel besluit.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de kans groot is, dat geleidelijk aan de financiële verantwoordelijkheid meer bij organisaties en burgers komt te liggen.

e. *Beheersbaar en doelmatig beleid*

De uitvoering van de Wmo dient op lange termijn houdbaar te zijn. In dit kader is het belangrijk dat wij inzetten op een beheersbaar en doelmatig beleid. We willen onze ondersteuning zo inrichten dat we ook op lange termijn in staat zijn de individuele verstrekkingen op een aanvaardbaar peil te houden. Anderzijds gaan we op zoek naar creatieve mogelijkheden om bestaand beleid met minder kostbare middelen te realiseren.

Dit kan bijvoorbeeld door meer algemene voorzieningen op te zetten die voor iedereen toegankelijk zijn en kunnen bijdrage aan de participatie. Een voorbeeld hiervan is een

algemene klussendienst of een scootermobielpool. Ook (zorg)aanbieders en (zorg)verzekeraars bieden vaak voorzieningen en activiteiten aan die wellicht als algemene voorziening aangemerkt kunnen worden.

f. Samenwerking staat centraal

Door het bevorderen van intensieve samenwerking tussen professionele instellingen en informele netwerken kunnen aan mensen met beperkingen oplossingen op maat geboden worden. Deze oplossingen kunnen aangemerkt worden als meest compenserend. Daarnaast zal er ook een samenwerking nodig blijven met de Leidse Regio en Holland Rijnland.

Beleidsvisie

De gemeente Zoeterwoude is een gemeente waar mensen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. Een gemeente waar iedereen zoveel mogelijk zijn leven vorm kan geven naar eigen inzicht en zelfredzaam is. Een gemeente waar het prettig leven is, omdat iedereen er onderdeel kan zijn van sociale verbanden, zich er thuis voelt en meedoet.

Het zelforganiserend vermogen is in drie velden op te delen te weten;

- zelfredzaamheid
- tijdelijke ondersteuning
- duurzame ondersteuning

Zelfredzaam

Niet alleen de ingezetenen van Zoeterwoude maar ook verenigingen en stichtingen zijn in beginsel zelf verantwoordelijk voor het eigen welzijn en dat van hun naasten. Hier volgt uit dat ze zelf activiteiten ondernemen, zelf dingen organiseren en zelf betalen. Dat kunnen mensen alleen doen of samen met anderen. We gaan er vanuit dat mensen elkaar weten te vinden.

Van mensen wordt verwacht dat ze eerst zelf initiatief nemen en de eigen en onderlinge problemen weten op te lossen. Dit kan gaan over het organiseren van hulp rondom een familielid met een beperking of het samen organiseren van een buurtactiviteit.

Het overgrote deel van de mensen is in staat om het eigen leven goed te organiseren, alleen en met de hulp van anderen.

De gemeente heeft hierin een voorwaarde scheppende rol en investeert in een netwerk van basisvoorzieningen, zoals: scholen, bibliotheek, sport- en cultuurverenigingen en welzijnsvoorzieningen. De gemeente schept de condities waarbinnen iedereen zijn verantwoordelijkheid kan nemen.

Tijdelijke ondersteuning

Er is ook een groep mensen die tijdelijk niet in staat is om het eigen leven op de rit te krijgen.

Deze groep heeft tijdelijk extra ondersteuning nodig. Het kan gaan om ondersteuning bij de opvoeding (via het CJG), het organiseren van re-integratietrajecten voor mensen zonder baan of een individuele voorziening zoals hulp bij het huishouden. Het doel is om de zelfredzaamheid van mensen weer te herstellen en om de beweging naar duurzame

ondersteuning te vertragen. Dit kan professionele ondersteuning zijn, maar dat hoeft niet.

Een sociaal netwerk kan een belangrijke aanvulling zijn op de eigen kracht. Soms moeten mensen worden geholpen om de eigen kracht te versterken door ze bijvoorbeeld te ondersteunen in het vinden van activiteiten die bij ze passen. De ondersteuning kan hierbij geregisseerd worden vanuit het reeds bestaande signalerings- en verwijs netwerk.

Duurzame ondersteuning

Voor een kleine groep mensen is meedoen op eigen kracht niet vanzelfsprekend. Deze groep kampt met complexe en vaak langdurige problemen die vragen om permanente ondersteuning en zorg. Dit kan gaan om mensen met een beperking, psychische problemen of gezinnen in de knel.

Deze mensen doen (al dan niet uit zichzelf) een beroep op de ondersteuning van de gemeente. In veel gevallen zal de gemeente deze ondersteuning door een professionele instelling laten uitvoeren. De ondersteuning kan hierbij geregisseerd worden vanuit het reeds bestaande signalering- en verwijs netwerk.

Uit diverse landelijke onderzoeken (onder andere Centraal Planbureau) blijkt dat de verdeling van inwoners over deze drie groepen grofweg als volgt is:

1. ongeveer 85% van de inwoners is zelfredzaam;
2. ongeveer 10% van de inwoners komt tijdelijk in de problemen; en
3. ongeveer 5% van de inwoners heeft duurzame ondersteuning nodig.

Het doel is om het zelforganiserend vermogen van de inwoners te versterken, zowel op individueel als op groepsniveau. Hierdoor zal de onderlinge ondersteuning worden versterkt en het beroep op individuele voorzieningen dalen. Dit is niet zozeer ingegeven om tot een kostenbesparing te komen, maar vanuit het besef dat het welzijn van mensen eerder wordt verbeterd door betekenisvolle relaties dan door de aanwezigheid van individuele voorzieningen. Gezien de aangekondigde bezuinigingen en veranderingen in de AWBZ is het wel duidelijk dat een kostenbesparing nodig is om duurzame ondersteuning te kunnen garanderen.

Naast een visie hoe de gemeente Zoeterwoude er in de toekomst uit zou moeten zien, zijn er ook (landelijke) kaders waar de gemeente rekening mee dient te houden (zie bijlage 3).

4. Financieel kader

In het coalitieprogramma staat dat de door het Rijk overgedragen taken *in principe* moet worden uitgevoerd binnen het budget dat het Rijk beschikbaar stelt. De individuele voorzieningen zijn een “open einde regeling”. Als een voorziening geïndiceerd is, zal deze hoe dan ook toegekend moeten worden ook al is het budget op.

De Wmo omvat vele beleidsterreinen van de gemeente. Dit maakt het lastig om een compleet overzicht te geven van de financiën die met de Wmo te maken hebben.

De gemeente ontvangt (via het Centraal Administratie Kantoor) de eigen bijdrage die cliënten moeten betalen als zij bepaalde individuele voorzieningen (zoals de hulp bij het huishouden) ontvangen, dit is inkomensafhankelijk. Bij het vaststellen van de middelen die het Rijk over gedragen heeft aan de gemeenten is hier al rekening mee gehouden. Het is mogelijk om bij een aantal voorzieningen het etiket “algemeen gebruikelijk” op te plakken hetgeen betekent dat de aanvrager de voorziening uit eigen middelen dient te betalen (bv. een scootmobiel) en/of een (hogere) eigen bijdrage op te leggen die er nu

nog niet is (bv. bij woningaanpassingen). Per 1 januari 2013 is bij de aanvraag van een gehandicaptenparkeerkaart een eigen bijdrage ingevoerd. Voorheen gratis verstrekt. Uit de cijfers van het 1^e kwartaal blijkt dat er minder aanvragen voor gehandicaptenparkeerkaart zijn ingediend. Bij het opstellen van de nieuwe verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning zal de mogelijkheid van opleggen van eigen bijdrage onderzocht worden.

Het feit dat de individuele voorzieningen die voorheen via de Wvg verstrekt werden, nu in de algemene middelen van het gemeentefonds zitten, maakt het lastiger om een duidelijk overzicht te maken hoeveel geld voor de Wmo beschikbaar wordt gesteld door het Rijk. Het gaat immers om bedragen die zijn opgehoogd door indexaties maar ook aan veranderingen onderhevig zijn geweest door beleidsveranderingen met financiële gevolgen. Daarnaast is het zoals gezegd een open einde regeling en kan een uitgebreide woningaanpassing bijvoorbeeld al voor een grote verandering in de uitgaven zorgen. Tot 2011 is er in het gemeentefonds voor de hulp bij het huishouden een geormerkt budget opgenomen. Voor alle andere voorzieningen is het budget in het gemeentefonds dus niet geormerkt.

Het financiële kader voor de uitvoering van de Wmo is tot 2012 tweeledig:

1. het beschikbare gemeentelijke budget; en
2. de beschikbaar gestelde rijksmiddelen (Wmo budget voor hulp bij het huishouden)

De door het rijk beschikbaar gestelde en geormerkte middelen zijn dus alleen voor de uitvoering van de hulp bij het huishouden.

Vanaf 2012 zijn deze middelen niet meer geormerkt en is het aan de gemeente in hoeverre zij meer of minder beschikbaar stellen in de gemeente begroting. Door het oorspronkelijke budget jaarlijks minimaal te indexeren, is er wel een indicatie voor het bedrag voor de Wmo hulp bij het huishouden in het gemeentefonds.

Alle andere algemene voorzieningen, preventieve activiteiten en het bevorderen van de sociale samenhang worden gefinancierd uit het gemeentelijk beschikbaar budget. Ook de middelen voor de nieuwe functie begeleiding die vanaf 2015 overkomt, worden vermoedelijk niet geormerkt in het gemeentefonds opgenomen. Ook voor deze nieuwe taak zal gelden dat het binnen de beschikbaar gestelde middelen moet worden uitgevoerd.

Het financieel kader voor de Wmo luidt als volgt:

Vanaf 2012 zijn er geen specifiek geormerkte rijksmiddelen meer voor de Wmo. Het financiële kader voor alle Wmo gerelateerde taken is vanaf dan het gemeentelijk budget 2011 én de geormerkte Wmo middelen 2011 die beide jaarlijks geïndexeerd worden met het index cijfer uit het gemeentefonds en zo samen het totale Wmo budget vormen voor de individuele hulpmiddelen. Vanaf 2015 zal hier het budget voor de gedecentraliseerde taken bijkomen.

5. Hoe nu verder

De komende jaren zal er veel gaan veranderen in de taken van de gemeente, waarvoor een gedegen voorbereiding noodzakelijk is. Zo zijn er de voorgenomen decentralisaties die na het bestuursakkoord tussen gemeente en Rijk zo goed als zeker doorgang zullen vinden, de aangekondigde bezuinigingen, de landelijke projecten die lokaal in- en doorgevoerd moeten worden en tot slot zijn er gemeentelijke nota's die de komende tijd geactualiseerd dienen te worden.

Net zoals het vorige vierjaren beleidsplan Wmo vormt ook deze nota de algemene kaders voor de verdere invulling en uitvoering van actieplannen. Hiermee is het mogelijk om de integraliteit en de afstemming van de verschillende visies per beleidsterrein op elkaar af te stemmen en te bewaken.

De gemeentelijke uitgangspunten die eerder genoemd zijn, zijn:

1. iedereen doet mee
2. de sociale samenleving wordt gestimuleerd
3. maatwerk voor knelpunten
4. grotere nadruk op de zelfredzaamheid van de burger
5. beheersbaar en doelmatig beleid
6. samenwerking staat centraal

In alle Wmo-gerelateerde onderdelen die de komende jaren worden uitgewerkt, dienen deze uitgangspunten terug te komen.

Op de volgende onderdelen dient de komende 4 jaar actie worden ondernomen:

1. Communicatieplan Wmo: zoals al meerdere keren aangegeven is, verandert er de komende jaren veel in de gemeentelijke taken. Dit zullen de burgers ook gaan merken. Deze overgang moet zo soepel mogelijk verlopen. Burgers (maar ook betrokken instellingen en verenigingen) moeten dan ook goed geïnformeerd worden. Hiervoor zal een communicatieplan Wmo opgesteld worden waarin bekeken wordt welke manier van informeren het best bij welke doelgroep hoort en op welk moment dit moet gebeuren.

2. Regionale visie en uitvoeringsplan OGGZ: in samenspraak met alle gemeenten in de regio Midden-Holland wordt een nieuwe visie en uitvoeringsplan opgesteld voor de OGGZ. In dit onderdeel worden de laatste drie prestatievelden (maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingsbeleid) van de Wmo uitgewerkt. Leiden krijgt, als centrumgemeente, voor de uitvoering van de OGGZ aanvullende rijksmiddelen.

3. Gezondheidsbeleid: landelijk zijn de speerpunten in 2011 bekend gemaakt en dienen alle gemeenten vervolgens in 2013 een nieuwe gezondheidsnota te hebben vastgesteld conform de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv).

4. Subsidieverordening: door diverse ontwikkelingen (project regeldrukvermindering van de VNG) en veranderingen in en rond de Wmo zal in 2013 het subsidiebeleid en de subsidieverordening getoetst worden en indien nodig aangepast.

5. Verordening individuele voorzieningen: in 2012 is de verordening 'gekanteld' en ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. Gezien de te verwachten ontwikkelingen zal de verordening dienen te worden aangepast.

6. Nota Vrijwilligerswerk en mantelzorg: de nota vrijwilligerswerk en mantelzorg is tot 2013 vastgesteld.

7. Overgang AWBZ taken naar de gemeente: de gemeente zal een visie moeten opstellen hoe zij de overgang van taken van de AWBZ naar de gemeente wil vormgeven en uitvoeren. Vervolgens zal in samenwerking met de Holland Rijnland gemeenten afspraken gemaakt worden met betrokken instellingen om de geplande uitvoering te kunnen realiseren.

8. Decentralisatie Jeugdzorg: ook voor de overgang van de jeugdzorg naar de gemeenten zal een visie moeten worden opgesteld. Vervolgens zal afspraken gemaakt moeten worden met betrokken instellingen om de geplande uitvoering te kunnen realiseren.

9. Nota minimabeleid en Wet werk en bijstand: de invulling en uitvoering van het minimabeleid en de Wet werk en bijstand zal in samenwerking met de Leidse Regio worden opgepakt.

10. Ouderennota: de huidige ouderennota dateert uit 2004 en dient geactualiseerd te worden. In 2013, uiterlijk 2014 zal een nieuwe ouderennota moeten worden vastgesteld.

11. Jeugdnota: de jeugdnota 2007 is recent verlengd tot en met 2013 is in 2008 vastgesteld door de gemeenteraad. In 2013 zal dan ook gestart moeten worden met het opstellen van een actualisatie van de jeugdnota, rekening houdend met de decentralisatie.

Opgemerkt moet worden dat bovenstaande beleidsonderwerpen niet per definitie onder de Wmo vallen, maar wel dat ze grote (wettelijke) raakvlakken met de Wmo hebben. Voor deze nieuwe plannen moet binnen de vastgestelde Wmo kaders nieuw beleid ontwikkeld worden. Bij het opstellen van de genoemde plannen zal de reguliere procedure gevolgd worden.

Naast de genoemde beleidsterreinen staat in de Wmo ook dat de gemeente elk jaar een verantwoording af moet leggen aan het rijk en haar inwoners over wat de gemeente gedaan heeft. Elk jaar voldoet de gemeente aan deze verantwoording middels een klanttevredenheidsmeting.

6. Planning

Elk actieplan moet de reguliere procedures volgen om tot de kaderstelling van dat beleidsonderdeel te komen. Om de relatie met de Wmo duidelijk en zichtbaar te houden, wordt voorgesteld om in elk beleidsplan een paar vaststaande onderdelen terug te laten komen.

Deze zijn:

- o Wat is de relatie met de Wmo, bij welk prestatieveld hoort het?
- o Hoe wordt de participatie voor dit beleidsterrein geregeld van zowel burgers als instellingen/organisaties?
- o Hoe wordt er omgegaan met vrijwilligers en/of mantelzorgers?
- o Hoe verhoudt het geven van voorlichting en advies van dit beleidsonderwerp zich met de taken van het Wmo loket, moeten de consultants op dit onderwerp ook informatie en advies kunnen verstrekken en hoe wordt deze kennis overgedragen?
- o Communicatie naar de inwoners van Zoeterwoude, hoe wordt dit vormgegeven en op welke momenten / frequentie

En tot slot dienen, zoals eerder gezegd, de gemeentelijke uitgangspunten ook terug te komen in de actieplannen. Deze uitgangspunten zijn:

1. iedereen doet mee
2. de sociale samenleving wordt gestimuleerd
3. grotere zelfredzaamheid van de burger

4. beheersbaar en doelmatig beleid
5. samenwerking staat centraal

Het is aan het college om er voor te zorgen dat de bovenstaande onderwerpen meegenomen worden in de nieuwe plannen en dat er dus integraal beleid wordt opgesteld.

Verdere planning 2013:

- Subsidieverordening
- Verordening individuele voorzieningen
- Start voorbereiding overgang taken AWBZ naar gemeente: opstellen visie
- Communicatieplan Wmo
- Jeugdnota
- Regionale visie en uitvoeringsplan OGGZ
- Gezondheidsbeleid
- Start voorbereiding decentralisatie jeugdzorg
- Uitvoeringsplan voor overgedragen taken uit de AWBZ
- Nota Armoedebeleid
- 2013 / 2014 Uitvoering en invoering van de landelijke decentralisaties
- 2014 Ouderennota
- overzicht mantelzorg actualiseren

Inspraak

De WMO-adviesraad is om advies gevraagd. De op- en aanmerkingen zijn verwerkt in deze nota.

7. Tot slot

In dit beleidsplan staat de visie verwoord en de kaders die gehanteerd worden bij de verdere uitwerking van de Wmo en de bijbehorende actieplannen van 2013 tot en met 2016. Met het vaststellen van deze beleidsnotitie is ingestemd met de volgende visie en kaders:

1. Algemene visie: de gemeente Zoeterwoude is een gemeente waar mensen verantwoordelijkheid nemen voor elkaar. Een gemeente waar iedereen zoveel mogelijk zijn leven vorm kan geven naar eigen inzicht en zelfredzaam is. Een gemeente waar het prettig leven is, omdat iedereen onderdeel kan zijn van sociale verbanden, zich er thuis voelt en meedoet.

2. Financieel kader: Vanaf 2012 zijn er geen specifiek geormerkte rijksmiddelen meer voor de Wmo. Het financiële kader voor alle Wmo gerelateerde taken is vanaf dan het gemeentelijk budget 2011 én de geormerkte Wmo middelen 2011 die beide jaarlijks geïndexeerd worden met het index cijfer uit het gemeentefonds en zo samen het totale Wmo budget vormen voor de individuele hulpmiddelen.

3. Algemene uitgangspunten:

- Iedereen doet mee
- De sociale samenhang wordt gestimuleerd
- Maatwerk voor knelpunten
- Grotere nadruk op de zelfredzaamheid van de burger
- Beheersbaar en doelmatig beleid
- Samenwerking staat centraal

